יעטסר
טיילוויי קלאר, רענ

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
פטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

זון אויפגאנג — 4.24
זון אונטערגאנג — 9.40

Vol. 20, No. 133. Winnipeg, Friday July 4, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג ח׳ תמוז, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JUL 9 1930
HISTOR, LITERAR AND TOWN FOUNDATIONS

רומענישע רעגירונג האָט באפוילן אונטערצוזוכן עקסצעסן אין בוקאָווינע

דריי טויזנט אנטיסעמיטישע פויערים האָבן זיך צוזאמענגעקלי־בען אדריסצוטרייבן אלע אידן און צו באַרויבן זייער איינגנטום

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

בוקארעסט, יולי 4 (איטא). — די שטרייענדסטע אונטערזוכונג פון די אנטי־סעמיטישע דעמאנסטראציעס אין די דרום בוקאָווינער שטעט פון קימפּאלונג און וואמא איז באפוילן געווארן פון באדא וואיעוואד. איינער מיניסטער, נאָך א באַ־האנונג מיט׳ן שטאטס סעקרעטאר אנגע־נעלעסקו און מיט׳ן פּאָליציי קאמענדאנט ניקאָלעאנו.

די רעגירונג האט ארגיסנגעלאָזן א קאָ־מוניקאט וועגן די אינצידענטן, וואס לויט־טעט:

"די מאניפעסטאציעס אין וואמא און אין קימפּאלונג זיינען אנגעפירט געווארן פון צוויי גלחים, בערינדי אין דומיטרעס־קו, און פון צוויי סטודענטן, מעטעאו און קאנסטאנטין דאנילא. די לאָקאלע מאכט האט געפּראוווט פאַרהיטן דעם אויסברוך און ערנסטע אומאָרדענונגען, און זי האט צעטריבן די דעמאנסטראַנטן, ארעסטירט־דיק איינציקע פון זיי. קיין ערנסטע פּאסי־רונגען זיינען נים פאַרגעקומען".

בוקארעסט, יולי 4 (איטא). — נים נע־קוקט וואס קעגיץ קאראל אליין האט צור־געזאגט צו לייזן די אידישע פראגע פאר־זענלאָך און האט גאראנטירט אז דער אנ־טיסעמיטישע פּויערים האָבן זיך צוזאמענגעקלי־בען אין אַ אנטי־סעמיטישע פּראָפּאגאנדע אין די דרום־וואמא איז באפוילן געווארן פון באדא וואיעוואד. אינערן מיניסטער, נאָך א באַ־האנונג מיט׳ן שטאטס סעקרעטאר אנגע־נעלעסקו און מיט׳ן פּאָליציי קאמענדאנט ניקאָלעאנו.

די רעגירונג האט ארגיסנגעלאָזן א קאָ־מוניקאט וועגן די אינצידענטן, וואס לויט־טעט:

"די מאניפעסטאציעס אין וואמא און אין קימפּאלונג זיינען אנגעפירט געווארן פון צוויי גלחים, בערינדי אין דומיטרעס־קו, און פון צוויי סטודענטן, מעטעאו און קאנסטאנטין דאנילא. די לאָקאלע מאכט האט געפּראוווט פאַרהיטן דעם אויסברוך און ערנסטע אומאָרדענונגען, און זי האט צעטריבן די דעמאנסטראַנטן, ארעסטירט־דיק איינציקע פון זיי. קיין ערנסטע פּאסי־רונגען זיינען נים פאַרגעקומען".

בוקארעסט, יולי 4 (איטא). — נים נע־קוקט וואס קעגיץ קאראל אליין האט צור־געזאגט צו לייזן די אידישע פראגע פאר־זענלאָך און האט גאראנטירט אז דער אנ־טיסעמיטישע פּויערים האָבן זיך צוזאמענגעקלי־בען אין אַ אנטי־סעמיטישע פּראָפּאגאנדע אין די דרום־וואמא איז באפוילן געווארן פון באדא וואיעוואד. אינערן מיניסטער, נאָך א באַ־האנונג מיט׳ן שטאטס סעקרעטאר אנגע־נעלעסקו און מיט׳ן פּאָליציי קאמענדאנט ניקאָלעאנו.

די רעגירונג האט ארגיסנגעלאָזן א קאָ־מוניקאט וועגן די אינצידענטן, וואס לויט־טעט:

"די מאניפעסטאציעס אין וואמא און אין קימפּאלונג זיינען אנגעפירט געווארן פון צוויי גלחים, בערינדי אין דומיטרעס־קו, און פון צוויי סטודענטן, מעטעאו און קאנסטאנטין דאנילא. די לאָקאלע מאכט האט געפּראוווט פאַרהיטן דעם אויסברוך און ערנסטע אומאָרדענונגען, און זי האט צעטריבן די דעמאנסטראַנטן, ארעסטירט־דיק איינציקע פון זיי. קיין ערנסטע פּאסי־רונגען זיינען נים פאַרגעקומען".

פינף־יאָריקער יובילייַ פון מאונט כרסל קליניק ווערט געפייערט

גרויסע פאַראבייטונגען ווערן געמאכט פאר דער פייערונג פון 5 יאָר־ריקן יובילייַ פון דער מאונט כרסל קלי־ניק. די פייערונג וועט דורכגעפירט ווערן אויף א פאסיקן אופן, אין אנקלאנג מיט דער וויכטיקייט פון דער אינסטיטוציע און אירע דערגרייכונגען.

צווישן די אנדערע פּלענער פון דער פייערונג, איז אויך באשלאסן געווארן צו נעבן לכבוד דער פאסירונג א געלעגנהייט די קליינע מנדבים, ווי די גרויסע ביי־שטייערער, צו האבן זייערע נעמען פאר־אייביקט מיט פאסיקע אויפשריפטן און איינקריצונגען אויף די טאוולען פון דער קליניק.

פאר דעם צוועק וועט אוועקגעגעבן ווע־רען איין איינטאנציג, אין באשלאסן גע־ווארן אויסצוטרייבן אלע אידן, פארבאָ־פּנדיק זייער איינגנטום. די אינטאטארן האבן געוואגט אויסגעקליבן דריי טויזנט פּוי־ערים, האבן דורכגעפירט נאסן־דעמאָ־סטראציעס, קלינגענדיק די גלאָקן אין די קלויסטערס. די עלעקטרישע באלייכטונג איז פון זיי אָפּגעשניטן געווארן, און פענסטער אין אידישע הייזער זיינען צע־שמעטערט געווארן. אנטיסעמיטישע פלוג־בעלטלאך זיינען פאַרשפּרייט געווארן, און איין איד איז צע׳מיסט׳ט געווארן.

ווען די פּאָליציי האט זיך אריינגעמישט איז זי אויך מיסבאהאנדלט געווארן פון המון. דער פּאָליציי שעף און זיין פרוי זיינען פאַרוואונדעט געווארן פון געוואר־פענע שטיינער.

אלע ניי־געבוירענע איד. מייד־לאך אין "נתניה" וועלן קריגן דעם נאָמען "לינא שטרויס"

נוראַרק, נ. דזש. יולי 4 (איטא).— אלע ניי־געבוירענע אידישע מיידלאך אין דער אַ״י קאָלאָניע "נתניה", וואס איז געגרינ־דעט געווארן מיט די פּאנדן פון דעם באַ־וואוסטן ניו־יאָרקער פּילאנטראָפּ נייטן שטראוס, וועלן אין פאָרלויף פון קומענ־דיקן יאָר קריגן דעם נאָמען "לינא שטראוס", אין אנדייגק פון דער ניט־לאנג פאַרשטאָרבענער פרוי פון נייטן שטראוס. די דאָזיקע ידיעה איז אנגענומען פון אַ״י־צו סעמועל פרידלאנדער פון אַרענדזש נ. דזש. וועלכער איז דער אמעריקאנער פאַרטרעטער פון דער קאָלאָניע "נתניה".

אידיש אינגל אין אַ״י איז צע־ביסן געווארן פון חיות

ירושלים, יולי 4 (איטא). — דער אי־דישער אינגל, וועמעס טויטער קערפּער איז געפונען געווארן לעבן דער קאָלאָניע זכרון יעקב, איז, ווי עס ווייזן אויס, צע־ביסן געווארן פון ווילדע חיות. עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז דער אומעג־קומענער אינגל איז אַ זון פון אַ גרוזיני־שן אידן וועלכער וואוינט אין דער קאָלאָניע "בניימינה".

$63,390 געזאמלט פאר אראבי־שע געליטענע אין די ראיאטן

ירושלים, יולי 4 (איטא). — א סומע פון 63390 דאָלאר איז געזאמלט געווארן צווישן די אראבער אין דער נאנצער וועלט דורכ׳ן אראבישן צענטראלן הילפס קאמי־טעט פאר די געליטענע פון די ראיאטן פון לעצטן חודש אוגוסט, לויט דעם ווי עס באוויזן די ציפערן וואס זיינען פאר־עפנטלאכט געווארן.

ציפערן באוויזן זיכערקייט פון לופט פליעריי

לאנדאן, יולי 4. — א באריכט וועגן דעם פאָגרעס פון קאָמערציעלער לופט־פליעריי ציינט, אז פון 1925 ביז 1929 זיינען אין בריטישן קאָמערציעלן לופט־פאָרקער בלויז 12 פאסאזשירן געטויט געווארן און 4 פאַרוואונדעט געווארן. דאס קומט אויס איין טויט־פאל אויף יעד 8.767 רייזעס און איין פאַרוואונדעד־טער אויף יעדע 26.300 רייזעס. עס פאלט אויס 1 עקסידענט אויף יעדע 1.279.000 מייל.

1 טויט, 46 פאַרוואונדעט אין צוזאמענשטויס אין בענגאל

קאלקוטא, אינדיע, יולי 4. — 1 פויער איז געטויט געווארן און 46 פּאָליציסטן זיינען פאַרוואונדעט געווארן אין א צוזא־מענשטויס אין כערסאי, בענגאל.

די פּאָליציי האט צוגעזאגט די דאָזיקע באאמטע צו העלפן זיי איינקאסירן די שטייערן. צוויי טויזנט פויערים האבן אָפּגעוואהרט די פּאָליציסטן אין דזשאנגל און האבן זיי פאַרוואהרט מיט שטייענער, פאַרוואונדעדיק יעדן איינעם פון די 46 פּאָליציסטן אין דער גרופּע. די פּאָליציי האט דאן אנגעהויבן שיסן, נאָכדעם ווי איי־נער פון זיי איז געטויט געווארן.

אונגארן מאכט פאר־לייכטערונגען פאר פליכטלינגען

בודאפּעסט, יולי 4 (איטא). — דער אונגארישער סענאט האט אנגענומען א געזעץ, וואס רעגולירט דאס וואוינ־רעכט פון פרעמדנבאָרענע אין לאנד, און אויף פון די שטאטלאָזע, וואס זיינען פאַרבליבן אַן א לאנד צוליב די נאָך־מלחמה׳דיקע ענדערונגען אין די גרעניצן.

דער נייער געזעץ פאַרבעסערט די יורי־דישע לאגע פון די דאָזיקע איינוואָנער און נאָראנטירט זיי שוץ קעגן אומגערעכ־טיקייטן. דער געזעץ איז קאנסטיק דורכגע־פירט געווארן אין ענטפער אויף די קלאָ־געס פון צוויי סאָציאל־דעמאָקראָטישע דעפּוטאטן אין פּארלאמענט לעצטע וואָך. אז מען פאָדערט אויף אידישע פּליכטלינ־גען, זיי זאָלן זיך שמר׳ן, כדי צו קאנען ווערן ביירגער.

דאָפּינער באנדיט קריגט צען שמיץ און דריי יאָר געפענגעניש

דאָפּין, מאנ., יולי 4. — מייק הרינ־טשוק איז אין הינן געריכט פאַראורטיילט געווארן צו דריי יאָר טורמע און צען שמיץ מיט׳ן בייטש, פאר באַרויבן די רעקס קאָפּע אין דאָפּין יוני 8טן. זיינע דריי מיט־באשולדיקטע, מייק באַרקאָ, דזשאָ ווירעזוב און גרינגאַרי זאַכאַרויק, זיינען באפרייט געווארן צוליב א מאנגל אין באוויזן, אבער זיי זיינען גלייך ווי־דער ארעסטירט געווארן פאר דער ווינ־ניגער פּאָליציי, וועלכע האט עטלאכע קלאגעס קעגן זיי.

די רויבעריי איז פאַרגעקומען זונטאג פרי, יוני 8טן. דעם פּאָליציי שעף פון דאָפּין איז געלונגען אראָפּצוכאַפּן דעם לייסנס נומער פון׳ם אוטומאָביל אויף וועלכן די באנדיטן זיינען אנטלאָפן, און ער האט באלד דורך ראדיא פאַרשפּרייט די נייעס ווענן דער רויבעריי און דעם נר־מער. א דאנק דעם איז דער פּאָליציי אין ניפּאווא אין עטלאכע שעה ארום געלונגען צו פאַרהאלטן דעם אוטומאָביל, און וועלכן די דערמאנטע פיר זיינען געווען.

בלויז הרינטשוק איז דערקענט געווארן, און ער האט גענומען די גאנצע שולד אויף זיך, אָפּלייקענענדיק, אז די איבעריקע 3 זאָלן אים אויף וועלכן ס׳איז אופן האבן געהאלפן אין דער רויבעריי.

הרינטשוק איז בלויז 21 יאָר אלט, אבער ער האט שוין געהאט א פּאָליציי רעקאָרד נאָך פון זיינע קינדערשע יאָרן, וואס האט באוואוינן דעם ריכטער צו נעבן אים די שמיץ־שטראָף.

20 נאציאנאליטעטן וועלן היינט ריידן אויף דער ראדיא

וועגן מאניטאבאס יובילייַ

ה. י. ווייַלדער וועט ריידן אין אידיש

רעדעס און מוזיקאלישע פּראָגראם וועלן זיך אָנפאנגען פון דער סי. קי. ווי. 9 אָוונט

אמווייניקסטן צוואנציק נאציאנאלי־טעטן וועלן זיך היינט אוונט באטייליקן אין דער ראדיא פּראָגראם וואס וועט פאַרשפּרייט ווערן דורך דער סי. קי. וואי לכבוד דעם מאניטאבא דיימאנד יובילייַ, וואס וועט געפייערט ווערן אין דער גאנ־צער פּראָווינץ דעם 15טן יולי.

לכבוד דעם דאָזיקן יום טוב, וועט היינט 9 אויינער אין וועלט דורכגעפירט ווע־רען א "נאציאנאליטעטן פּראָגראם". רע־דעם פון פאַרשטייער פון די פאַרשיידענע נאציאנאליטעטן וועלן געהאלטן ווערן אין זייערע פאלקס שפּראַכן. מוזיקאלישע נר־מערן: פידל, פּיאנאָ און עוואנגע וועלן געגעבן ווערן. א צאָל כאָרן וועלן זיינען אין דער ראדיא. אינישלינסקדיק פּויליש, אוקראיניער א. א. וו. ווי אויך אַרקעסט־רען.

ה. י. ווייַלדער, פּרעזידענט פון "דאס אידישע וואָרט", וועט פאַרטרעטן די אי־דישע נאציאנאליטעט, און וועט ריידן וועגן מאניטאבעס יובילייַ אין אידיש. יעדע רעדע דאַרף געדויערן. ניט לייַנער ווי דריי מינוט.

פאלגנדיקע נאציאנאליטעטן, אין דער אַרדענונג, וועלן זיך באטייליקן, יעדע אין איר שפּראַך:

ענגלישע, שאָטלענדישע, אייריש־שע פּרייער שטאט, וועלשישע, פראַנצויזיש־קאנאדישע, פאַראייניקטע שטאטן, אידי־שע, בעלגישע, ד׳נדערלענדישע, אייס־לענדישע, דענישע, אונגאַרישע, שוועדי־שע, דייטשע (מענאָניטן), קראַאטישע, אוקראיניש, טשעכאָ־סלאָוואַקישע, נאָר־וועגישע און פּויליש.

אייניקע פון זיי וועלן אויסער די רע־דעס אויף נעבן מוזיקאלישע פּראָגראַמען. קורצע רעדעס וועלן אויף געהאלטן ווערן פון ראַדזשערס, פאר דער יובילייַ קאַמי־סיע און א פאר אנדערע פאַרשטייער.

סעסיע פון אמעריקאנער קאָנגרעס געשלאָסן

וואשינגטאָן, ד. ק., יולי 4. — דער 74טער קאָנגרעס פון די פאַראייניקטע שטאטן האט געשלאָסן זיין רעגולמעסיקע סעסיע 10.38 לעצטן אוונט.

אויף דער לעצטער זיצונג איז דער אר־מיניסטראציע געלונגען דורכצופירן אויס־ניקע פון אירע פאַרהאלטענע בילס. זי האט אבער אויך אויסגעהערט שאַרפע קריטיק פון אירע קעגנער פאר איר נייעם טאריף און דעם געפאלענעם וויַיע פריי.

די קאָנגרעסלייַט זיינען זיך גלייך צע־פאָרן צו זייערע היימען אָנצופאנענען זיי־ער וואָל־קאמפּיין.

אימיגראנטקע וועט דע־פּאָרטירט ווערן פאר סטאָר גנבה

עלא מאַרטין, איז נעכטן פאר׳משפּט געווארן אין שטאטיקן פּאָליציי געריכט אויף צוויי מאָנאטן טורמע, און נאָכדעם וועט זי דעפּאָרטירט ווערן אחין פון וואנען זי איז געקומען אהער.

עלא מאַרטין האט זיך מודה געווען אז זי האט גע׳גנב׳עם אייניקע אַרטיקלען פון אַ פּאַרטיידזש שוועגיין סטאָר, און זי האט צוגעגעבן אז זי איז באנאנגען דעם דאָ־זיקן פאַרברעכן מיט דער אבזיכט און האָפענונג אז זי וועט דערפאר דעפּאָר־טירט ווערן צוריק צו איר אלטער היים.

נ. שיפער אויף א באזוך אין סאסקאטון

נ. שיפער איז אָפּגעפאָרן מיט מר. נ. קאהן קיין סאסקאטון. ער ווערט דערוואר־טעט צוריק דעם מאָנטאג.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, יולי 4

פאַראמס. פון איד. ארב. פאַרטיי לינקע פּוע״צ, 8.30 אוו., אין פּרץ אינסטיטוט.

שבת, יולי 5

רבי הורוויץ. חומש מיט מפרשים, 4.30 נ. מ. אין אהל־יעקב שול.

רבי האפט: חומש מיט מפרשים, 4.30 נ.מ., אין מושב־זקנים שול.

זונטאג, יולי 6

"הייץ" פון איד. פאלקס ביבליאָטעק פון לעזער, און פרייזן, צו "בוירד היל", זאמל פּלאַץ, 418 אבערדין עווע., פּונקט 7.30 אינדערפרי.

וואלן פאַראזאמלונג פון ציון לאגע, 10.30 פרי, אין תלמוד תורה.

פּיקניק פון פּראָפּאָסקער פאר. אָרויס־פאר פון 10 ביז 12, צו טרעפן זיך ביי קילדאנען פּארק.

מאָנטאָג, יולי 7

פאַראזאס. פון מוטער־פאַראיין פון ת״ת 8.30 אוונט, אין ת״ת.

הזכרה נאָך י. קירזשנער. געוועזענער וויצע־פּרעזידענט פון מאונט כרמל קלי־ניק, 9 אוונט, אין קליניק.

דאָנערשטאָג, יולי 10

פּיקניק פון קינדער־גאַרטן פון תלמוד־תורה, 2 נ.מ., אין קילדאנען פּארק.

זונטאָג, יולי 13

איקאר פּיקניק אויף מעקראנאל פעלד; ביר, ראפל, רייסעס, שפּילעריי.

ווארלדעמארס האט אליין ארגאניזירט פּאָגראָם אין סלאבאָדקע לעצטן יאָר

געוועזענער פּרעמיער האָט אָרגאניזירט בלוט־באָד אויף אידן אין סלאָבאָדקע לעצטן אוגוסט, זאָגן זיינע געוועזענע מיטארבעטער

(ספּעציעל צו ד. א. וו. פון אונזער קאָרעספּאנדענט י. בהדוד)

קאָוונע, יולי 4 (איטא). — אז דער גע־וועזענער פּרעמיער וואָלדעמאָראס האט עס באפוילן דורכצופירן דעם פּאָגראָם אין סלאָבאָדקע לעצטן אוגוסט, איז אנטדעקט געווארן איצט ביי א קאנפערענץ פון דער רעגירונגס פּארטיי.

וואָלדעמאָראס האט זיך געפּרואווט ריינוואשן פון דער קלאגע, וואס די נאציי־אנאליסטן, זיינע געוועזענע שטיצער, האבן געמאכט ביי דער פאַראזאמלונג. זיי־נע אָפּלייקענונגען האבן אבער נים גע־מאכט קיין שום איינדרוק, און ס׳איז פאר־בליבן די איבערצייגונג, אז ער איז שולד־דיק אין דעם אידישן בלוט פאַרגאסן אין סלאָבאָדקע.

קאָוונע, יולי 4 (איטא). — פינף־און־דרייסיק אידישע משפּחות אין סלאָבאָד־קע, וואס לעבן פון גערטנערייַ, האלטן ביי פאַרבלייבן אָן מיטלען צום לעבן, ווייל א באשלוס איז אנגענומען געווארן צו פאר־נעמען פאר א קירך דאס לאנד און די הייזער וואס זיי און זייערע עלטערן האבן באוועזן פאר איבער הונדערט יאָר.

די אידן האבן אָפּגעלירט קעגן דער דאָ־זיקער רויבעריי צום פרעזידענט, וועלכער האט זיי צוגעזאגט באטראכטן די פראגע.

פרעמיער קינג ווערט געשטערט אין זיין וואל רעדע אין קאלגארי

קאלגארי, אלטא., יולי 4. — פּאָליציי האט זיך אריינגעמישט, ווען א צאָל מענשן האבן געקשנות׳דיק געשטערט מיט פייפערייען און אויסרופן די וואל רעדע פון פּרעמיער קינג אויף אַן איבערגעפאָ־טער פאַראזאמלונג. מר. קינג איז אליין אַרויס פון געדולד א פאר מאָל, און ער האט געסטראשעט, אז ער וועט לאָזן אינ־מיטן רעדע אין וועט "אַ׳בערלאָזן צום פאָלק פון אלבערטא אַן אנטשיידן", אויב די שטערער וועלן ניט אנשווינג ווערן.

גלייך פון אנהויב, ווען עס האט נאָך גערעדט מר. טשארלס סטיוארט, אינערן מיניסטער, האט זיך שוין געפילט, אז די פאַראזאמלונג וועט גלאט ניט אַראָפּגיין. די פאָלק פון אלבערטא איז אבער ערשט אויס־ערנסט, ווען דער פּרעמיער אליין האט אנ־הויבן צו ד. א. וו. פון אונזער קאָרעספּאנדענט י. בהדוד)

קאָוונע, יולי 4 (איטא). — אז דער גע־וועזענער פּרעמיער וואָלדעמאָראס האט עס באפוילן דורכצופירן דעם פּאָגראָם אין סלאָבאָדקע לעצטן אוגוסט, איז אנטדעקט געווארן איצט ביי א קאנפערענץ פון דער רעגירונגס פּארטיי.

וואָלדעמאָראס האט זיך געפּרואווט ריינוואשן פון דער קלאגע, וואס די נאציי־אנאליסטן, זיינע געוועזענע שטיצער, האבן געמאכט ביי דער פאַראזאמלונג. זיי־נע אָפּלייקענונגען האבן אבער נים גע־מאכט קיין שום איינדרוק, און ס׳איז פאר־בליבן די איבערצייגונג, אז ער איז שולד־דיק אין דעם אידישן בלוט פאַרגאסן אין סלאָבאָדקע.

קאָוונע, יולי 4 (איטא). — פינף־און־דרייסיק אידישע משפּחות אין סלאָבאָד־קע, וואס לעבן פון גערטנערייַ, האלטן ביי פאַרבלייבן אָן מיטלען צום לעבן, ווייל א באשלוס איז אנגענומען געווארן צו פאר־נעמען פאר א קירך דאס לאנד און די הייזער וואס זיי און זייערע עלטערן האבן באוועזן פאר איבער הונדערט יאָר.

די אידן האבן אָפּגעלירט קעגן דער דאָ־זיקער רויבעריי צום פרעזידענט, וועלכער האט זיי צוגעזאגט באטראכטן די פראגע.

15 יאָריקע מיידל ווארפט זיך אין וואסער און רעטעט קינד פון דערטרונקען ווערן

ברענטפאָרד, אנט. יולי 3. — בעטי טיילאָר, א 15 יאָריקע מיידל האט באַ־וויזן אז אין דעם וואס זי קאָן שווימען, קאָן זי אויך ברייננען נוצן מיט איר שווימען.

ווען זי האט דערזעען אז א פיר יאָרי־קער איינגל איז אריינגעפאלן אין וואסער אריין, ווען ער האט זיך געשפּילט ארום האפן, האט זי זיך אויף מאָמענטאל אריינגעוואָרפן אין טיף אין זי האט זיך אראָפּגעלאָזט אויפ׳ן דעק און זי האט פון דאָרטן אַרויסגעצויגן דאס קינד און זי איז מיט אים אָנגעשוואומען צום ברעג.

די יונגע שווימערן האט ערשט לעצ־טענס דורכגעמאכט איר "לייף סייווינג טעסט" (פּראָבע צו רעטן מענשלאכע לע־בענס).

מיס טיילאָר׳ס בריה׳שקייט איז נאָך מער באשאנען אין דעם, וואס זי איז אריינגעשפּרונגען אין טייף אין אירע קלייידער וואס דאס מאכט נאָך שווע־רער די לאגע אין א צייט פון רעטונגס אַרבעט.

שנעלער טרייבער קריגט 14 טעג און שטריינגע וואַרנונג

א וואונק צו מאָטאָריסטן! דזושאן ר. פריזון איז נעכטן פאר׳משפּט געווארן צו 14 טעג טורמע אַדער צו א שטראָף פון 25 דאָלאר און קאָסטן, פאר טרייבן זיין אוטומאָביל צו שנעל און נאָכלעס־סיק, אויף א פּאבליק הייוועי.

דאס געריכט האט געוואָרנט און פאר־זיכערט דעם פליגן מאָטאָריסט, אז אויב די פּאָליציי וועט אים פאָקן א צווייטן מאָל אין "נרוים איילענד" וועט ער א־סך שווערער באשטראָפט ווערן.

ערדציטערניש טרייסלט אויף בריטישע אינדיע

לאנדאן, יולי 3. — א שטארקע ערד־ציטערניש האט זיך אָנגעפאנגען ארום 2.36 היינט פרי, וואס האט אויפגעטרייי־סלט בריטישע אינדיע, פאַרוואונדערדיק א צאָל מענשן און פאַראורזאכענדיק באַ־דייטנדיקן שאדן.

א פאניק האט ארומגעכאפּט די איינ־וואוינער פון קאלקוטא. נאָך דעם ערשטן ציטער, וואס האט אַרויסגעוואָרפן א סך מענשן פון די בעטן, זיינען די איינ־וואוינער אַרויסגעלאָפן פון זייערע הייז־ער אין דרויסן.

נייע כינעזישע רעגירונג ווערט פאַרמירט

פּיפינג, יולי 4. — אין עטלאכע טעג ארום, ווערט דערוואַרטעט, וועט מאר־שאל יען הסי־שאן, פירער פון די צפון׳־דיקע אנטי־נאנקין חילות, אנאנסירן די פאַרמירונג פון א נייער כינעזישער רעגי־רונג אין פּיפינג.

בין איצט האט ער עס ניט געקאָנט טאָן צוליב די רייבונגען אין זיינע איינע־גע־ריינען צווישן די רעכטע און די לינקע עלעמענטן, און ווייל ער איז געווען צור־פיל פאַרנומען מיט מיליטערישע אנגע־לעגענהייטן. זיין לעצטער זיג איבער דער נאנקינער רעגירונג האט אים אבער צור־געגעבן מוט צו פאַרמירן איצט זיין רע־גירונג, איינגעריכטנדיק סיי דעם רעכטן און וועט באַצייכנט ווערן ווי "די צייטווייַ־ליקע רעגירונג פון כינע".

קלאגע גענן פאַרוואלטער פון סער דייוויס ירושה צוריקגעוויזן פון געריכט

מאָנטרעאָל, יולי 4 (איטא). — די גוי־אישע אלמנה און זון פון סער מאָרטימער דייוויס, אידישער טאבאק מאָגנאט און פּילאָנטראָפּ האבן פאַרלוירן זייער פּראָ־צעס קעגן די פאַרוואלטער פון סער מאָר־טימערס ירושה וועמען זיי האבן אָנגע־קלאגט אין מיספאַרוואלטונג, אומפעאי־קייט און ספּעקולאציע.

די צוויי גוואישע פאַרוואלטער, לארד שאנעסי און אלעקסאנדער מ. ריפער, האבן גע׳טענה׳ט, אז דאס פאַרמעגן איז געפאלן צוליב די שלעכטע געשעפטן מיט משקה, אבער אז זיי האבן דורכגעפירט די אינסטרוקציעס פון דער צוואה.

דער פּראָצעס האט געדויערט 57 טעג און עס זיינען אָפּגעהאלטן געווארן 108 זיצונגען. בעת דעם פאַרהער האט זיך אַרויסגעשטעלט, אז פון 31 מיליאָן איז דאס פאַרמעגן צעקראַכן ביז אכט אַדער נין מיליאָן, און אז דער נעטער ווערט אין פון זיבעצן מיליאָן געווארן א דע־פיציט. דער ריכטער האט צוריקגעוויזן די קלאגעס און האט אָנגענומען די דערקלע־רונג פון די אָנגעקלאגטע.

סער מאָרטימער דייוויס איז געשטאָרבן אין פראַנקרייך אין 1928.

דאס אידישע וואָרט

אנב - אורחא

פון מארק

"עלעקשאָנס" אמאָל און היינט

ווען איך בין געקומען קיין קאנאדע מיט 18 יאָר צוריק, האָב איך זיך באַ־זעצט אין סאסקאטון. פּונקט דאָן זיינען פאַרגעקומען פּראָווינציעלע וואלן אין סאסקאטשעוואן, און אויף מיר האט גע־מאכט א קאלאסאלן איינדרוק דער ער־ערשטער וואל קאמפּיין אין א פרייען לאנד, וואס איך האָב ווען געזעען.

אט נייען קאפּעליעס איבער די נאסן אין שפּילן מוזיק, — איבערהויפּט די שאטישע (סקאטש) קאפּעליעס, מיט די ווייבערשע קליידלאך און די נאקעטע קני, און מיט די פייפלאך וואס פייפן דעם זעלבן מאנאטאנעס ניגון צום בילאנטן מאָל, צו דער באגייסטערונג פון די שאט־לענדער און פון די קינדער.

און דער עולם ציט זיך נאָך די קאפּע־ליעס אין די הונדערטער, און לאזט זיך אזוי פאַרפירן אין די זאלן, וואו מען נעמט זיי אויף מיט גוטע צינגאַרן און, צום סוף, מיט פּאָליטישע רעדעס.

די פייפלאך מיט די צינגאַרן האָב איך שוין דאָן, נאָך גרינערהייט, פאַרשטאַ־נען . . . די רעדעס — ניט, איך האָב בלוטן פאַרשטאַנען, אז אט, א מיניסטער און א קאנדידאט זאגט עפּעס צו גאַלדענע גליקן. איך פאַרשטיי אדער איך שטויס זיך אָן, אז ער זאגט צו אריינצופירן אין א פאר יאָר צייט זעכצן אייזנבאן ליניעס אין סאסקאטון, און אז דער עולם, נאָך די אפּלאָדיסמענטן נאָך, איז גוואלדיק באגייסטערט . . .

⁂

איך האָב נאָך דאָן ניט געהאט זייער פיל צו טאָן אין דער צאָלדענער מדינה, אויסער צו שטודירן אירע מנהגים און "אויסגרייניען" זיך, אויף וויפיל דאס וועט זיך נאָר לאזן.

פלעג איך גיין נאָך די פייפלאך, און קלייבן נחת פון׳ם באוואוסטזיין, אז אט געפין איך זיך אין א פרייער מדינה, ניט אזוי ווי רוסלאנד!

און אזוי האָב מיך די פייפלאך איינ־מאָל פאַרפירט אין א קליינעם טעאטער אינ׳ם געגנט וואו עס האָבן געוואוינט די אויסערגנדער, אויף א פאַרזאמלונג פאַר די "נייע בירגער", אממייסטן אוקראיניער, און טייליוויי רוסן.

דאָ האָב איך זיך נאָר דערפילט הייי־מיש. דאָ, האָב איך געפילט, בין איך שוין אויף א שטיקל באלעבאס. דאס מיינט מען דאָך מיך!

איך האָב דעם ציגאַר גענומען מיט א באַזונדער ברייטקייט, און האָב זיך בהרחבה׳דיק אויסגעזעצט אויף א באנק.

א רעדע אין רוסיש. — אוואָרע גוט!

דער רעדנער — א רוסישער שיינער, קאָנטיק נאָך א גרינער. מען רופט אים אויף דער פּלאַטפאָרמע, אבער ער פאר־שטייט ניט וואס מען מיינט. ער טוט עס אויפ׳ן גוטן רוסישן שטיינער: אוועקגעג־שטעלט זיך אויף א שטול און אנגעהויבן — דונערן.

קאָנטיק אָנגעכאפּט זיך מיט רעוואָלו־ציאָנערע פראַזעס אין רוסלאנד, — שיסט ער זיי דאָ אויס. ער פאַרדאַמט דעם רוסישן פינסטערן צאַריזם, דעם קאַ־פּיטאל, — און, צום סאמע סוף דערמאנט ער זיך אויף וואס מען האָט אים אנגע־דרייט: "און דערביבער, חברים, שטימט פאר די ליבעראלן!"

און באלד נאָך אים רייסט זיך צום שטול א אידישער בחור (היינט איז ער א איד א גביר און שעמט זיך מיט זיין אויסגעשפּאַרענער אידישקייט און מיט זיין רעוואָלוציאָנערער פאַרגאנגענהייט) — אין דונערט. אין אַן אייזערנעם רו־סיש, נאָך שטאַרקער, — אלץ אויפ׳ן קאָפּ פון דעם רוסישן צאַריזם.

איך וויים ניט, אויב די פאַרטיי האָט פון דער פאַרזאמלונג געקראָגן איר צינגאַ־רען וועדט צוריק אין שטימען. דאס זייַ־נען, דאָכט זיך, געווען כסדר ערשט אנ־געקומענע אימיגראנטן, וועלכע ס׳איז זייער שווער אָנגעקומען באטיילן מיט שטימען אפילו אין יענע גוטע יאָרן, ווען מען האָט דאָס פּראַקטיצירט אויף א גרוי־סען מאַסשטאַב.

⁂

אבער הנאה האָב איך געהאט פון דער פרייער מדינה!

איך האָב נאָך דאָן ניט געוואוסט, אז אין וויניפּעג איז עס נאָך פריילאכער אין דער צייט פון וואלן.

ערשט שפּעטער האָב איך זיך דער־וואוסט, אז אין דער מעטראָפּאָליע פון דער וועסט זיינען צינגאַרן בלויז אַן "אדע־רויף", און אז ס׳איז דאָ אויך האַרטע מזומנים, און שטימען פון בית־עולם, — אויסער גאָלדענע גליקן און מען זאגט צו אויף לחבא, פאר וועלכע מען קריגט דערנאָך, זאָלט איר מיר מוחל זיין, א גרויסע פיין.

איך האָב זיך דערוואוסט ווענן באמת מערקווירדיק מנהגים אין דער פרייער מדינה, — ווענן אידן און גויאים וואס האָבן "געטראָגן שטימען אין זייערע קע־שענעס", ווענן שיכור׳ע הוליאנקעס פאר "חשוב׳ע בירגער" און ניט־בירגער, וועל־כע מען פלעגט פירן אין טראָפּס צו די שטים־פּלעצער, און אזוי ווייטער און ווייַ־טער.

⁂

ניטא מער יענע גוטע צייטן!

די צינגאַרן זיינען שוין לאנג אראָפּ פון מארק.

די פייפלאך פייפן דעם זעלבן מאנאַ־טאנעס ניגון, אבער ביי אנדערע געלעגנ־הייטן.

די וואס האָבן "געהאלטן שטימען אין די קעשענעס" האָבן זיך אויסבאהאלטן אין די לעכער; א סך פון זיי האָבן פאר דער ערשטער פאַרזוכט דעם טעם פון קעניגס ברויט אויף יענער זייט פון די גראנעטס... און אט — דריי וואָכן ביז די וואלן,

(שלום פון ערשטער זייט)